

MEZINÁRODNÍ OCHRANA

Česká republika jako člen Evropské unie se mimo jiné zavázala ke spolupráci v oblasti azylu a uprchlictví. Azyl spolu s doplňkovou formou ochrany spadají pod pojem mezinárodní ochrana.

Právní rámec:

Úmluva o právním postavení uprchlíků (1951) a k ní se vážícího Newyorského protokolu (1967), tzv. Ženevská úmluva

Zákon č. 326/1999 Sb. o azylu

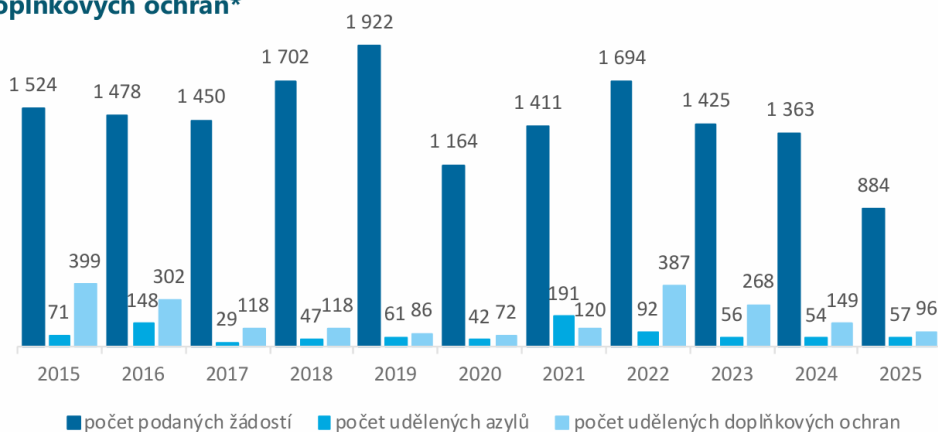
Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) [2024/1348](#) ze dne 14. května 2024 o zavedení společného řízení o mezinárodní ochraně v Unii („azylové procedurální nařízení“),

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1347 ze dne 14. května 2024 o normách, které musejí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu („kvalifikační nařízení“)

Nařízení (EU) 2024/1351 o řízení azylu a migrace (od 6. 2026 nahradí dosavad platné Dublinské nařízení (EU) č. 604/2013

Vývoj počtu žádostí o mezinárodní ochranu a vývoj počtu udělených azylů a doplňkových ochran*

* Rozhodnutí o udělení statusu ve formě azylu nebo doplňkové ochrany mohou být vydána v jiném časovém období, než byla žádost podána, rozhodnutí tak nemusí odpovídat žádostem podaným za toto období.

Stav -

III. kvartál 2025

Poznámky:

1. Základní pojmy azylového práva (§2 ZoA)

➤ Mezinárodní ochrana

- 1) Azyl nebo
 - 2) doplňková ochrana.
- Zastřešujícím pojmem pro azyl a doplňkovou ochranu. Jde o ochranu, která může být poskytnuta cizincům pobývajícím na území České republiky, kteří se z různých důvodů definovaných v zákoně o azylu nemohou vrátit do zemí původu.

➤ Azylant

- Osoba, které byl udělen azyl.
- Státní příslušník třetí země, který se v důsledku
 - důvodných obav
 - před **pronásledováním**
 - z **důvodů**
 - a) rasových (hledisko barvy pleti, původu nebo příslušnosti k určité etnické skupině),
 - b) náboženských (zastávání teistického, neteistického a ateistického názoru, účast nebo neúčast na formálních náboženských obřadech, jiné náboženské akty a projevy) (pozn. Teismus = víra v existenci Boha či bohů, Neteismus = postoj, který Boha ani nepopírá, ani nepotvrzuje – spíše se soustředí na duchovno či filozofii bez nutnosti božstva, Ateismus = přesvědčení, že Bůh či bohové neexistují.
 - c) nebo národnostních (příslušnost k určité skupině vymezené jejími kulturními, etnickými nebo jazykovými znaky, společným zeměpisným nebo politickým původem nebo jejím vztahem k obyvatelstvu jiného státu)
 - d) nebo z důvodu zastávání určitých politických názorů
 - e) nebo příslušnosti k určité sociální skupině (příslušnost ke skupině: jejíž příslušníci sdílejí, nebo jsou vnímáni jako sdílející, vrozený charakteristický rys či společnou minulost, kterou nelze změnit, nebo charakteristiku či přesvědčení, které jsou natolik zásadní pro jejich totožnost nebo svědomí, že daná osoba by neměla být nucena, aby se jich zřekla, a která má v dotčené zemi odlišnou identitu, protože ji okolní společnost vnímá jako odlišnou
 - nachází mimo zemi své státní příslušnosti a
 - nemůže nebo vzhledem k uvedeným obavám odmítá využít ochrany dotčené země,

Poznámky:

- nebo osoba bez státní příslušnosti, která se ze stejných příčin nachází mimo zemi svého předchozího obvyklého pobytu, která se tam vzhledem k uvedeným obavám nechce nebo nemůže vrátit.
- Azyl se uděluje bez časového omezení/po 6. 2026 azyl se uděluje nejméně na 3 roky.

➤ **Pronásledování:**

- a) použití fyzického nebo psychického násilí, včetně sexuálního násilí;
- b) právní, správní, policejní nebo soudní opatření, která jsou sama o sobě diskriminační nebo jsou prováděna diskriminačním způsobem;
- c) nepřiměřené nebo diskriminační trestní stíhání nebo trestání;
- d) odepření soudní ochrany, které vede k nepřiměřenému nebo diskriminačnímu trestu;
- e) trestní stíhání nebo trest za odepření výkonu vojenské služby za konfliktu, jestliže by výkon vojenské služby zahrnoval zločiny nebo jednání spadající mezi důvody pro vyloučení uvedené v čl. 12 odst. 2 (zločiny proti míru, válečného zločiny nebo zločiny proti lidskosti)
- f) jednání namířené proti osobám určitého pohlaví nebo proti dětem.
(vše je určeno pouze demonstrativně)

Při posuzování otázky, zda má žadatel důvodnou obavu z pronásledování, není podstatné, zda žadatel **skutečně má** rasové, náboženské, národnostní, sociální nebo politické charakteristické rysy, které vedou k pronásledování, jestliže původce pronásledování tyto rysy žadateli **přisuzuje**.

➤ **Osoba, které byla udělena doplňková ochrana**

- Státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti, která
 - nemá způsobilost být uprchlíkem,
 - ale u které existují závažné důvody se domnívat, že pokud by se vrátila do země svého původu, nebo v případě osoby bez státní příslušnosti do země svého předchozího obvyklého pobytu, hrozilo by jí **skutečně nebezpečí vážné újmy**.
- Doplňková ochrana se uděluje nejméně na jeden rok (prodloužení o 2 roky).

➤ **Vážná újma**

- a) trest smrti nebo poprava;
- b) mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest vůči žadateli v zemi původu nebo
- c) vážné individuální ohrožení života nebo nedotknutelnosti civilisty v důsledku svévolného násilí během mezinárodního nebo vnitrostátního ozbrojeného konfliktu.

➤ **Původci pronásledování nebo vážné újmy mohou být:**

- a) stát; (zkoumání HDP)

Poznámky:

- b) strany nebo organizace ovládající stát nebo podstatnou část území daného státu (zkoumání IDP)
- c) nestátní původci, lze-li prokázat, že aktéři uvedení v čl. 7 odst. 1 nejsou schopni nebo ochotni poskytnout ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou (zkoumání IDP).

➤ **Vnitřní přesídlení (IDP)**

Pokud stát nebo státní subjekt nejsou původci pronásledování či vážné újmy, rozhodující orgán přezkoumá v rámci posuzování žádosti o mezinárodní ochranu, zda žadatel nepotřebuje mezinárodní ochranu, protože může bezpečně a legálně vycestovat a vstoupit do jiné části země původu a lze důvodně předpokládat, že se v ní usadí, a:

- a) zda žadatel nemá důvodnou obavu z pronásledování v této části země či zda mu v této části země nehrozí reálné nebezpečí vážné újmy nebo
- b) zda má žadatel v této části země přístup k účinné, a nikoli pouze dočasné, ochraně před pronásledováním nebo vážnou újmou.

➤ **Charakter obav**

- Události před odjezdem ze zemi původu
- Události „na místě“ (sur place)

Důvodná obava z pronásledování nebo reálné nebezpečí vážné újmy mohou být založeny na:

- a) událostech, k nimž došlo **po odjezdu** žadatele ze země původu nebo
- b) činnosti, kterou žadatel **vyvíjel po opuštění země původu**, zejména pokud se zjistí, že činnost, o kterou se dotčená žádost opírá, spočívá ve vyjádření a setrvání na přesvědčení, názorech nebo orientaci, které měl žadatel v zemi původu.

➤ **Bezpečná země původu**

- stát, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě osoby bez státního občanství stát posledního trvalého bydliště,
 - o ve kterém obecně a soustavně nedochází k pronásledování, mučení nebo nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestům a k hrozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu,
 - o který jeho občané nebo osoby bez státního občanství neopouštějí z azylově relevantních důvodů /důvodů, pro které jim je udělena DO (§12 nebo 14a),
 - o který ratifikoval a dodržuje mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, včetně norem týkajících se účinných opravných prostředků, a
 - o který umožňuje činnost právníkům osobám, které dohlížejí nad stavem dodržování lidských práv,

Poznámky:

Bezpečné země původu:

1. Albánie	10. Island	19. Nový Zéland
2. Alžírsko	11. Kanada	20. Senegal
3. Arménie	12. Kosovo	21. Velká Británie a Severní Irsko
4. Austrálie	13. Lichtenštejnsko	22. Spojené státy americké
5. Bosna a Hercegovina	14. Severní Makedonie	23. Srbsko
6. Černá Hora	15. Maroko	24. Švýcarsko
7. Ghana	16. Moldavsko	25. Tunisko
8. Gruzie	17. Mongolsko	
9. Indie	18. Norsko	

Podrobný přehled státních příslušností žadatelů o mezinárodní ochranu (k 30. 9.)*

Vietnam	149	Kazachstán	21	Myanmar	10
Ukrajina	137	Sýrie	20	Indie	8
Uzbekistán	110	Ázerbájdžán	15	Etiopie	6
Moldavsko	70	Alžírsko	14	Pákistán	6
Rusko	49	Afghánistán	13	Kuba	6
Turecko	45	Irák	13	Kyrgyzstán	6
Gruzie	31	Bělorusko	12	bez státní příslušnosti	*
Nigérie	23	Tunisko	11	Venezuela	*
Arménie	21	Írán	10	ostatní	68

* Hodnoty menší než nebo rovné 5 jsou označeny symbolem * za účelem zajištění ochrany osobních údajů v souladu s pravidly nařízení GDPR.

Zdroj: OAMP, Čtvrtletní zpráva o migraci III.

Poznámky:

Příklady:

Zkus posoudit, zda by se osoba kvalifikovala na mezinárodní ochranu, na jaký typ. Zkus definovat důvod pronásledování/vážné bezprávi, zkus definovat původce pronásledování/vážného bezprávi. Pozor, ne všechny případy jsou případy, jejichž posouzení by vedlo k udělení mezinárodní ochrany.

IR Írán – křesťanský konvertita

„Reza, 29 let, konvertoval z islámu ke křesťanství. Jeho domácí skupina byla rozprášena bezpečnostními složkami a několik členů bylo zatčeno. Policie našla u něj v bytě náboženské materiály a on dostal předvolání k výslechu.“

→ **Důvod: ?**

AF Afghánistán – žena bez mužského doprovodu / vzdělání

„Sahar, 23 let, po převzetí moci Talibanem nesmí pracovat ani studovat. Odmítla být zasnoubena staršímu příbuznému. Rodina ji fyzicky trestala a Taliban podporuje právo rodiny rozhodovat o jejím životě.“

→ **Důvod: ?**

RU Rusko – politický aktivista

„Alexej, 34 let, organizoval demonstrace proti Putinovské vládě. Po zveřejnění kritického videa byl předvolán policií kvůli ‚extremismu‘. Jeho kolega byl zatčen a obviněn.“

→ **Důvod: ?**

BY Bělorusko – účastník protestů

„Kiryl, 28 let, účastnil se povolebních protestů. Byl identifikován na kamerovém záznamu a místní policie ho přišla několikrát hledat domů.“

→ **Důvod: ?**

TR Turecko – kurdský aktivista

„Ayhan, 40 let, je Kurd a pracoval jako dobrovolník pro kulturní asociaci. Byl obviněn z ‚propagace terorismu‘ jen kvůli sdílení článku o kurdské kultuře.“

→ **Důvod: ?**

CN Čína – praktikující Falun Gong

„Meilin, 32 let, tajně cvičila Falun Gong. Její skupina byla rozpuštěna policií, vedoucí byl zatčen a ona dostala úřední varování.“

→ **Důvod: ?**

Poznámky:

ER Eritrea – útěk před nepřetržitou vojenskou službou

„Samuel, 22 let, obdržel povolávací rozkaz do neomezené vojenské služby. Jeho bratr, který dezertoval, byl uvězněn bez soudu.“

→ **Důvod: ?**

IQ Irák – jezidská žena po útoku militantů

„Nahla, 27 let, patří k jezidské menšině. Po útoku radikální skupiny zmizeli dva členové její rodiny a dostala výhružky, aby přestoupila na jiné náboženství.“

→ **Důvod: ?**

NG Nigérie – LGBTQ+ osoba

„Michael, 24 let, byl napaden skupinou ve své čtvrti, která ho podezírala z homosexuality. Policie ho odmítla chránit.“

→ **Důvod: ?.**

CM Kamerun – novinář kritický k vládě

„Etienne, 39 let, publikoval článek o zneužívání moci. Po jeho zveřejnění byl státními orgány obviněn z šíření „lživých informací“.“

→ **Důvod: ?**

UA Ukrajina – obyvatel z frontové linie

„Andrij, 45 let, žije ve vesnici přímo na linii bojů. Domy jsou ostřelovány, civilisté jsou evakuováni. Jeho návrat zpět na místo by ho vystavil vážnému ohrožení života.“

→ **Důvod: ?**

CD Demokratická republika Kongo – oběť ozbrojených milicí

„Florence, 30 let, pochází z regionu, kde operují ozbrojené milice. Ty přepadávají vesnice, unášejí ženy a vraždí civilisty. Stát dané území nekontroluje a nemůže zajistit ochranu.“

→ **Důvod: ?**

HN Honduras – vydírání gangy

„Carlos, 22 let, byl dvakrát napaden gangem, který od něj požadoval výpalné. Když odmítl, dostal výhružku smrti. Policie je zkorumpovaná a prakticky bezmocná.“

→ **Důvod: ?**

Poznámky:

IR Írán – hrozící trest smrti za delikt

(bez politického nebo náboženského aspektu)

„Reza, 27 let, je obviněn z trestného činu, za který jeho země rutinně ukládá trest smrti. Procesy nebývají spravedlivé, právní zastoupení často nebývá umožněno.“

→ **Důvod: ?**

MM Myanmar – civilista uprostřed občanské války

„Mya, 19 let, pochází z regionu, kde armáda bojuje s etnickými ozbrojenými skupinami. Její škola byla zničena a mladí lidé jsou nahodile zatýkáni. Návrat by ji vystavil nebezpečí.“

→ **Důvod: ?**

so Somálsko – kolaps státu a násilí

„Hassan, 34 let, žil v oblasti kontrolované ozbrojenou skupinou. Civilisté jsou unášeni a trestáni bez soudu. Neexistuje funkční policie ani soudy.“

→ **Důvod: ?**

VE Venezuela – kolaps zdravotnictví

„Maria, 50 let, má cukrovku 1. typu. V jejím regionu není inzulin několik let dostupný. Její návrat by znamenal bezprostřední ohrožení života.“

→ **Důvod: ?**

Poznámky: